

ה ע ס

איני יכול לחיות...

לפני כמה שבועות הופתעו קוראי העיתונים ע"י מודעות גדולות שקראו להם להצטרף לאגוד למען זכויות האזרח, שהביטחון לחיים בבירוקרטיה ובגילויי השרירות הממשלתית למיניה. המודעות היו מנוסחות בהתאם למסורת התעמולתית של הלל (פיטר ברגסון) קוק באמריקה, ועוררו תשומת לב רבה. התשובות שהגיעו לאגוד הן חומר למחקה על נשמתו של אותה תופעה הקרויה "אזרח".

מי חושב את עצמו ל"אזרח", למשל מסים, הזכאי ליחס אדיב מצד הפקידים? רובם המכריע של הפונים לאגוד היו מנוסחים אירוסה המרכזית והמערבית. במלים אחרות: הרבה יקים, מעט אנגלו-טאקסים, קרוב ל-50% של המכתבים היו כתובים אנגלית. פנה: מושב זקנים וזקנות פתחתקרה, שביקש את האגוד לטפל בשיחרור מקרוב הכס. כן פנו: ד"ר שמהה לב, איש הפסיכיאטר הארמוניה (המטרה: אושר בחיים) ומתנדר האלופים ביום, ידהברזל של בית-הספר הריאלי בחיפה.

ע"ד ריצרד וייט, סניגורם של "נוטרי קרתא", שסרבו לשרת בצבא הציוני, בקש לשמור על זכות האזרח להתנגד לחובת השרות הצבאי. לעומת זאת התעניין ד"ר ארנסט סימון, איש האוניברסיטה, לדעת אם האגוד יגן גם על זכויות האזרחים הע"רבים, המוקפחים יותר מחבריהם היהודים. אופייני ביותר מכתבו של יעקב סרנא, מראשוני הציונים באנגליה, שמכר את עסקו באנגליה ובעלה לישראל. כותב סרנא: "באתי למסקנה שפקידי ישראל, החיים על חשבון הציבור, יכולים להתעלל באזרחים מבלי שיענישו ע"י הממונים עליהם. איני יכול לחיות בארץ בה שורר יחס כזה לאזרח, אפילו כשארץ זו היא מדינת ישראל. החל-טתי לחזור לבריטניה..."

הכנסת

לעג לרש

"מצב הדיוור בארץ מגיע לממדים קטסטרופליים; אולי אנהנו, הותיקים בארץ, איננו מרגישים בדבר, כפי שמרגישים בו אנשי העלייה החדשה, בני המעמד השני המקופח בארץ הזו... אנשים אלה נהרסים באופן שיטתי בגלל זה שאין להם אפשרות למצוא מקום מגורים" קרא הלל קוק, איש חרות השתקן, באחד החיכוחים האינסופיים בכנסת. המשיך (המדינה) "ישבת באפס מעשה בשטח הדיוור".

אחר תבט לחלק קרקע הינם לכל הרוצה לבנות להשכרה, ללא דמי מפתח. ח"כים אחרים תבעו הגברת הבנייה, רישון הספסרות המשתוללת במחירי הדיור (5,000-8,000 לירות לדירה בת שני חדרים) העיר שר האוצר: "לדבר בשעה זו על בנייה... (זה) לעג לרש".

"איני בעד הבית". אחר המשכה הכנסת, במלאת שנתיים (ט"ו בשבט תשי"א) לחשוש לגורלה, המשכה הממשלתי התמיד, הנובע מקואליציה רעועה במהותה, שוב הטיל צלו על הבית ברעוב המלך ג'ורג'י, עתונאים וריונים נבאו לפיזור הבית ועריכת בחירות באביב, בקיץ, בסתו 1951. אולם השותף

הפיגועים מברזל הצופים לא היו רגישים

המרדני בקואליציה החזית הדתית, נסה, כמקובל, להתפיס ובלבד לשמור על חלקו בשלטון. אחר דיונים עקרים בחזרי הטיעון, חזרו הח"כים ונתכנסו לשיבות רגילות. שני היקונים לחוק נכסי הנפקדים

(העלאת שכר הדיורה ושחרור דירות של גתינים זרים) עוררו דיונים ממושכים.

גינה דוד בר-רב-האי (מפא"י), שתבע פחות שרירות אדמיניסטרטיבית: "האפוטרופוס ייהפך לסמל של כוח זר, מתנגד, אויב, בשביל אלפי עולים".

דוד צבי פנקס רעם נגד הנוהג הנפסד של קבלת דמי מסתח בבתים ודירות של האפוטרופוס לנכסי הנפקדים. הזכיר שמואל כן, הרוח: "האפוטרופוס השלים עם בתים ללא דלתות, עם בתים ללא חלונות, עם בתים ללא פתי אשפה". סיפר חיים לנדאו, חברו לסיעה: "האפוטרופוס, כאשר טענו בפניו כיצד הוא מתנהג עם הנכים, ענה להם בצורה צינית: אני בעל הבית, ואגבה את המכסימום".

אחר שהושמעו הקובלות הרבות על יחסו של האפוטרופוס לעולים החדשים, לחיילים המשוחררים, לנכי המלחמה, המ-אכלסים את אלפי דירותיו, הודיע שר האוצר, שכרע מהכנסות שכר דירה של האפוטרופוס, מוצאות לתיקוני הדיורה; ששכר הדיורה נמוך יחסית, 75- גרוש לחדר קטן (9 מטר מרובעים) שלוש לירות לבינוני (18 מטר מרובע).

בולמוס האקונומיות. היה זה שבועו של אליעזר קפלן, שר האוצר. הוא ביקש לצמצם את זכותו לשחרר הצגות ממסי שעשועים. הציע לכוון את ההכנסה המוגדלת למפעלי תרבות ואמנות. גילה שמספר המבקרים בקולנוע בת"א וביפו מגיע למעלה מ-700 אלף איש לחודש. פרט לירושלים, שבה אין הקהל להוט כל כך ללכת, לא לקולנוע ולא להצגות; בכל המקומות בארץ, ולא רק במוצאי שבת, כי אם גם באמצע השבוע, הביקור הוא עצום. עשה שח"כים אחרים קבלו על המתירים הגבוהים של הברטיסים קם איש מפא"י, אליהו הכרמלי, ותקף את "הבולמוס הזה של אקונומיות, של לימוד שיר בתחנת אוירונים; האמן היורד מהאווירן וכבר יודע לשיר שיר עברי... הייתי... מטיל מסים גבוהים, שיכבידו במידה כזו, שאמנים אלה ישובו לבתיהם ריקים".

כשח"כים אחרים ווי"ר הכנסת יגינו את דבריו, קם, חזר והוסיף: "אני רוצה לשמוע בארץ ישראל רק היפעות אומנותיות עבריות, מקוריות, ישראליות".

הכנסת, כמו כן: דנה בחוק השוחד והשלמונים, המבטיח עונשים גם למקבל השוחד ולנותנו. קבע שר המשפטים, רוזן: "תשלום משכורת הגונה לעובדי המדינה... היא ערובה... לגיון כפיים". הזכיר פנקס: "הפירצה קוראת לגנב, אחר הציע לנהל רישום מדויק של כל הרכוש, הנכסים והמצעים של פקידי המדינה".

התלחשה על שיטת "איש אחד לכסא אחד", עקב הודעתו של אבא חושי, ראש עיריית חיפה, על כוונתו להתפטר מהכנסת. התרונות הח"כים בתפקידם, או נטישת שאר עמדותיהם הציבוריות, היתה מיעלת את עבודת הכנסת בהרבה.

הסכימה עם חנן רובין, מפ"ם: "אנו חייבים לחוקק חוקים, שכל איש המעוניין בכך יוכל להבינם בשעה שירקא אותם, וידע על מה מדובר".

לא קיבלה הודעה על כמות הרבויים, שהקצבו להוצאות נסיעתו של ב. ג. ליון, אנגליה וצרפת, אך שמעה שההוצאות כוסו מסע"ה "שוונות" של תקציב משרד ראש הממשלה.

אנגונו

לנוכח מדקרות הרב

כשש. שלום פירסם, לפני כמה שבועות, את שירו "פקיד מדינת ישראל" ב"דבר", הרימו קוראים רבים את גבות עיניהם בתימהון. לא בכל יום נמצא משורר, המכ-תיר כתרי תהילה וגבורה לבירוקרטיה. עתה, בא המשורר על שכרו: בביתו, אשר ברחובות, הופיע נציג אישי של ראש הממשלה ומכר לו מודעה מודפסת של שירו, שתימטר בקרוב לכל פקיד ממשלתי. אמד הנציג: לנוכח מדקרות החרב הממרות את חיי הפקידים, חיים שירך את הלכות המדוכאים..."

הגעמד השלישי

עודה אל-אשהב הוא איש חברון. היה ממנהיגי קונגרס הפועלים הערביים (הקר) מוניסטי. בקיץ 1949 נעצר ע"י המשטר

רה הצבאית המצרית, שעה שחילק כרוז הקורא לשלום ולהבנה הדדית בין העם הערבי והיהודי. הועבר למחנה המעצר אבו-עג'ילה, אשר בחצי האי סיני. כוחות ישראלים כבשו את המחנה ב"י נואר 1949 (במבצע חורב) שחררו את עציריו, ביניהם אל-אשהב, ויכזום במח-נה ישראל. כעבור ששה חדשים, ביוני 1949, הובאו העצירים לנצרת, שוחררו סופית, ונצטוו להתגורר בעיר.

כאשר הגיש אל-אשהב בקשה למשרד העלייה לאחד את משפחתו ולהתיר לו לה-ביא אלו את אשתו ואת בתו הקטנה (4) נקל בסירוב.

השבוע הסביר שר העלייה, משה שפי-רא: "לאחר עיון בבקשה, לא ראינו לצערי אפשרות לאשרה... מר עודה אל-א-שהב וכן כל בני משפחתו הנם תושבים קבועים של חברון, עיר שאינה בשטח מדינת ישראל הנוכחית". קם תופיק טובי, הח"כ הערבי, מחה ומרצות.

השיב שפי-רא: "אין זה תושב הארץ, הוא רק נמצא כאן... יותר נכון היה לוג עודה אל-אשהב היה חוזר אל מש-פחתו הנמצאת מחוץ לגבולות הארץ".

האמשלה

ע"ים מצריקות

הרמן הולנדר, איש העסקים הוותיק מארה"ב, בעל העסק "ה. הולנדר ושותפיו בע"מ", היה האחרון, שנענה לבקשת שר המסחר והתעשייה יעקב גרי. הוא הסכים

הרמן הולנדר

התנאים לא היו מתוקים

לשתף פעולה עם המשרד, שקם אחרי תחית המתים. הרמן הולנדר, מראשי תנועת המז-רחי בארה"ב, כיום סגן יו"ר של המרכז הארצי במדינת ישראל, הוא רחב מצח, שחור שער, עינים מצריקות. היה מנהל משרד המסחר והתעשייה, בראשותו של פרץ ברנשטיין, ראה בעיניו את חורבן משרדו ולא נמקל הסכים לחזור אליו. התנאים, ושהכתיב לממשלה, לא היו מתוקים ביותר למפלגת השלטת: — ערובה מלאה, שהממ-שלה מתייחסת בכנות לשינוי, הקו הכלכלי; ערובה מלאה, שהמדיניות החדשה תוצא לפועל. הרמן הולנדר עמד לצדו של ד. צ. פנקס בתנועה, ומתה בקורת חריפה, בכל הזדמנות, על המדיניות הכלכלית של הממ-שלה, על יעילות המנגנון, על שיטת חלוקת ההקצבות של מטבע חוץ וכו'. ידיעותיו הרחבות בשטח הכלכלי והסחר הבינלאומי שיו למאמריו וגילוי דעתו אופי מיוחד. כשיעקב גרי נתמנה לשר המסחר והתעשייה, היה צעדו הראשון לאירגון המשרד מחדש: קריאה אל הרמן הולנדר, לקבל עליו את תפקיד המנהל הכללי של המשרד.

אולם הרמן הולנדר לא נחפו. הוא כבר טעם בזמנו את טעמו של אליעזר קפלן וידע שהכרזות-לחוד והקצבת מטבע-לחוד, ואין טעם לכל ההצהרות אם לא ירוסן שלטונו של דיקטטור הפיננסים. כשם שהע-מיד יעקב גרי, בעתו, את התנאי של פקוח על חומרי בנין, היו גם להרמן הולנדר תנ-אים משלו.

*א לישראל לבקשת הממשלה הזמנית, להשתתף באירגון המשרדים הכלכליים, כהאיש החשוב בשרות. של דולר לשנה" (בהשאזה לממשלה. בשכר סמלי, לפי דרכו של רוזבלט.

התנהל איפוא מו"מ ממושך, פרטים עליו לא פורסמו ברבים. אולם המעשים מוכיחים, שהרמן הולנדר ידע לעמוד יד דעתו. הרמן הולנדר נתמנה, לא רק כמנהל כללי של משרד המסחר, גם כיועצה המסחרי של הממשלה. הרמן הולנדר הצליח, במידה רבה, לשתף את משרד המסחר והתעשייה בעניני ה"יבוא ללא תשלום", שהיה המונופולין של שר האוצר. משרד המסחר קיבל גם ייצוג בוועדת השרים הכלכליים לעניני עדי-פית בהקצבת מטבע זר. אליעזר קפלן נסוג איפוא, הפעם, בכל השטחים.

האשק

הפיגועים הצומחים

העוברים ושבים פגינת רחובות אלבני — לילבלום עמדו ותגו השבוע למראה החדש בנוף הבנייה. במקום הפיגום הרגיל של העץ, עלה וצמח לאט לאט פיגום עשוי צנורות ברזל. אבל נדמה היה לקהל הצופים, כי הקמת הפגום נעשתה לאט, בפרט ממהו עולי אירופה ואלו אשר ראו פיגומים באנגליה ובארצות הברית — שם נעשה הדבר במהירות מפליאה. פגומי הברזל, העשויים צנורות מגולבנים, של 1/4 צול, מתחברים אחד לשני בטבעות והברגות. פועלים, העוסקים בהקמת פגומים אלו באנגליה, למשל, שכרם גדול משל פועל מקצועי אחר.

הפגומים החדשים, שהובאו ארצה מגר-מניה, עוד מומן, היו מונחים עד עתה במחסן. הם עלולים לחולל מהפכה בעבודת הבנין. ידוע לנו, כי עץ לבן עולה דבויים וכי אחרי שמוש קצר למדי נשחת העץ ואינו ראוי לכל עבודה ממשית. הפיגום מעץ הוא רעוע ביותר. גם מבחינה אסתטית, הפגום החדש טוב יותר.

אמר סוניה, קבלן בנין, המנצח על הקמת הפיגום בשמוש הראשון. פיגום זה חשיבותו רבה. השימוש בו תלוי עכשיו בעיקר במחיר; אם פיגומי הברזל, היו זולים מפיגומי העץ, אשר עבורם עלי לשלם 25 גרוש למטר מרובע."

גדי בחלב

שר הסעה, הרב יצחק מאיר ליון, ממושקף, מצח רחב, עבדקן, נציג אגודת ישראל בממשלת ישראל, לא הצליח לש-נות את החלטת אגף המזון במשרד החק-לאות להוציא סוג לחם חדש, עם תערובת של אבקת חלב. השעה לא היתה כשרה לכך.

התערבותו האישית של הרב יצחק מאיר ליון (הידוע כרב איציה-מאיר) הפכה סנסציה ועזירה. כדבר הראשי לעניני זה, מוכל לציבור הרחב הרב יהודה לייב ("המתפטר") מימון, אולם, "אגודת ישראל" החליטה, כנראה, להוציא את המונופולין מידי המזרחי, ונכשלה. הרב איציה-מאיר לא התפטר ואף לא ניסה לאיים בהתפ-רות. (בג. אינו יודע את כתובות המסר-טית ובוודאי לא היה מנסה לשדל אותו לחזור בו.)

הוצאת סוג לחם אחיד, עם תערובת אבקת חלב, תיכנן עוד דב יוסף בשעתו. אולם נתקל בהתנגדותו החריפה של הרב מימון, שדאה בפעולה זו מכשול לפני עיורו. (בני ישראל יאכלו מאכלי בשר עם לחם מעורב בחלב) התכנית ירה מסדר היום, (עוד היה בשר...).

חלב ושוק שחור. המתיחות בזירה הבינלאומית המריצה את אגף המזון למ-צוא דרכים, לצמצם את השמוש בקמח. בסוף הקיץ שעבר הוטלו הגבלות חמורות על אפיית לחם לבן, עוגות, לחמניות וכ-דומה. אולם עם התקרב ה-14 לנובמבר (יום הבחירות לעיריות) בוטלו ההגבלות... הבחירות חלפו, ראשויות העיריות הורכבו, ופרשת הקמח עלתה שוב על הפרק.

ר' איציה-מאיר ליון לא חיכה הפעם, עד שיתערב החבר הדתי מהאגף הציוני ובא בצעקה: היתכן להאכיל תושבים חר-דים בלחם-חלב עם בשר, והרי פסוק מפורש בתורה, "לא תבשל גדי בחלב אמו", עוד הפליה לבני הדת?!

מסתבר, שלהתערבות לא היתה השעה כשרה. בימי דב יוסף עוד היה לדאוג והיום איננו. אין הממשלה מחויבת לדאוג למקבלי האספקה בשוק השחור. אם נות-נים מפעם לפעם מנה לכבוד שבת — ביום הששי מותרת אפיית חלות, ללא תערובת, ושולם על ישראל.

המשך במדינה — עמוד 10